



HE 112/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Suomen Vanhempainliitto on vanhempien osallisuuden, kotien kanssa tehtävän yhteistyön ja vanhempaintoiminnan asiantuntijajärjestö. Vanhempainliiton toiminta tukee lasten kasvua, oppimista sekä hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä päiväkodeissa, kouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa. Vanhempainliittoon kuuluu noin 1200 päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa toimivaa, rekisteröitynyttä vanhempainyhdistystä.

Suomen Vanhempainliitto (jäljempänä Vanhempainliitto) kiittää sivistysvaliokuntaa pyynnöstä lausua yllä mainitusta hallituksen esityksestä.

Kodin ja oppilaitoksen välinen yhteistyö

Hallituksen esityksessä lukiolain pykälää 31 §. ”Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö” ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 1 momentista poistettaisiin koulutuksen järjestäjän velvoite määrääjain selvittää opiskelijoiden ja huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. Koulutuksen järjestäjä päättäisi tältä osin jatkossa itse yhteydenpidosta huoltajien kanssa.

Vanhempainliitto vastustaa esitystä jyrkästi. Tilanteessa, jossa nuorten pahoinvointi ja oppimisen haasteet ovat lisääntyneet huolestuttavasti, kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä tulee vahvistaa sen sijaan, että sen edellytyksiä murennetaan entisestään. Tärkeänä osana toimivaa kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä on vanhempien ja huoltajien kuuleminen tasaisin väliajoin.

Hyvin toteutettu kodin ja oppilaitoksen yhteistyö tukee tutkitusti lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Se mm. vahvistaa lapsen ja nuoren itsetuntoa, edistää hyvinvointia, vähentää kiusaamista, lisää kouluun kiinnostumista, parantaa koulukäytöstä sekä johtaa parempaan koulumenestykseen. (Barger ym. 2019; Cepada & Grepon 2020; Cossoym. 2022; Lara & Saracosti 2019). Hyvin toimiessaan yhteistyö myös tukee vanhemmuutta sekä opettajien työtä.

Vanhempainliitto toteutti vuosien 2022–2023 vaihteessa toisella asteella opiskelevien nuorten vanhemmille suunnatun Vanhempien Barometrin. Barometri oli ensimmäinen laatuaan. Kyselyssä selvitettiin vanhempien kokemuksia ja näkemyksiä nuorten opiskelusta ja hyvinvoinnista, kodin ja oppilaitoksen yhteistyöstä sekä vanhemmuudesta. Kyselyyn vastasi 7168 lukiossa ja ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevan vanhempaa. Vanhemmat nostivat kyselytutkimuksessa esiin monia nuoren opintoihin liittyviä huolenaiheita sekä kertoivat tarpeesta saada lisää tietoa toisella asteella opiskelusta, nuoren opintojen etenemisestä ja oppilaitoksen toimintatavoista voidakseen tukea nuorta paremmin kotona.

Vanhempien barometrin tulosten ja Vanhempainliiton toiselle asteelle keskittyvän työn perusteella kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä on vielä paljon kehitettävää. Oppilaitokset tarvitsevat kotien kanssa tehtävää

yhteistyötä tukevien käytäntöjen sekä koko oppilaitoksen toiminnan kehittämisen pohjaksi säännöllisesti tietoa vanhempien ja huoltajien oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toimintaa koskevista näkemyksistä.

Lukion vuosittaisesta opetussuunnitelmaan perustuvasta suunnitelmasta luopuminen

Vanhempainliitto ei kannatta vuosittaisesta opetussuunnitelmaan perustuvasta suunnitelmasta luopumista. Lukuvuosisuunnitelmassa päätetään ja sovitaan oppilaitoksen vuosittaisista tavoitteista sekä linjataan monin eri tavoin oppilaitoksen lukuvuoden aikana tapahtuvaksi suunniteltua toimintaa. Lukuvuosisuunnitelma on keskeinen työkalu myös kotien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Sen kautta oppilaitos pystyy kertomaan omasta toiminnastaan ja tavoitteistaan huoltajille.

Parhaimmassa tapauksessa lukuvuosisuunnitelma tehdään huoltajia kuunnellen ja konsultoiden. Kun vanhemmat ovat mukana lukuvuoden suunnittelussa, he ymmärtävät paremmin koulun tavoitteet ja toimintatavat ja voivat näin paremmin tukea nuoren oppimista kotona. Lisäksi vanhemmat tuovat suunnitteluun erilaisia näkökulmia ja konkreettisia toimenpiteitä, joilla on mahdollista lisätä niin yksittäisten oppilaiden kuin koko oppilaistoyhteisönkin hyvinvointia.

HOKSin keventäminen ja yksinkertaistaminen ammatillisessa koulutuksessa

Henkilökohtaisen osaamisen kehittämisen suunnitelmassa (HOKS) Vanhempainliitto pitää tärkeänä sitä, että suunnitelma jatkossakin tarjoaa työkalun, jolla tuetaan opiskelijan opintojen suunnittelua yksilöllisten tavoitteiden ja vahvuuksien pohjalta ja joka tunnistaa opiskelijan tarvitsemat tukitoimet tai muut hänen tarvitsemansa järjestelyt, joilla taataan opintojen edistyminen. Vanhempainliitto katsoo, että tässä suhteessa HOKSia on vara yksinkertaistaa siten, että siinä keskitytään opetuksen ja ohjauksen kannalta oleellisiin seikkoihin. Tämä on tärkeää myös kotien kanssa tehtävän yhteistyön näkökulmasta. Kun HOKS keskittyy olennaiseen, avautuvat opintojen tavoitteet ja askelmerkit myös vanhemmille. Tätä kautta vanhemmat voivat paremmin tukea nuorta opinnoissa kotona. Vanhempainliitto muistuttaakin, että vanhempien ottamista mukaan HOKS-keskusteluihin on tärkeä tukea.

Ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat säästöt

Vanhempainliitto on erittäin huolissaan ammatilliseen koulutukseen kohdistuvista säästöistä, joiden se pelkää ja ennakoi vaikuttavan tarkoituksen vastaisesti myös oppivelvollisiin. Ammattiin opiskelevien nuorten vanhemmat ilmaisivat toiselle asteelle suuntautuvassa vanhempien barometrissa jo nyt suurta huolta lähiopetuksen puutteesta ja/tai vapaapäivien ja itseopiskelun määrästä. Ammattiin opiskeleville nuorille on taattava laadukas ja ikätasoon soveltuva opetus sekä turvallinen oppimisympäristö. Näin mittavat säästöt vaarantavat Vanhempainliiton näkökulmasta tämän toteutumisen.

Saija Ohtonen-Jones
toiminnanjohtaja
Suomen Vanhempainliitto ry

Tuija Metso
erityisasiantuntija
Suomen Vanhempainliitto ry